

Rolnummer 5064
Arrest nr. 185/2011 van 8 december 2011

ARREST

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 9, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 januari 1999 betreffende de bevorderingsambten en de selectieambten, vóór de wijziging ervan bij het decreet van 23 januari 2009, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters A. Alen, J.-P. Snappe, E. Derycke, J. Spreutels en T. Merckx-Van Goey, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 23 november 2010 in zake Nadine Michiels tegen de Franse Gemeenschap, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 30 november 2010, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Was artikel 9, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 januari 1999 betreffende de bevorderingsambten en de selectieambten, waarnaar in artikel 35 van het decreet van 2 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de directeurs wordt verwezen, vóór de wijziging ervan bij het decreet van 23 januari 2009, in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de toegang tot de benoeming als directeur van een lagere school in het onderwijs van de Franse Gemeenschap voorbehield aan de personeelsleden die ‘houder zijn van het diploma van onderwijzer’, terwijl de personeelsleden van de andere onderwijsnetten, om als directeur in die andere netten te worden benoemd, zich ofwel op het bezit van een diploma van onderwijzer, ofwel op het bezit van een aggregatie voor het lager secundair onderwijs konden beroepen ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- Nadine Michiels, wonende te 4570 Marchin, rue de la Châtaigneraie 5;
- de Franse Gemeenschapsregering.

Op de openbare terechtzitting van 10 november 2011 :

- is verschenen : Mr. L. Grauer, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. L. Misson, advocaat bij de balie te Luik, voor Nadine Michiels;
- hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en E. Derycke verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil*

Op 18 april 2008 weigert het Ministerie van de Franse Gemeenschap Nadine Michiels in te schrijven voor cursussen die vallen onder de « eerste opleiding van de directeurs » bedoeld in de artikelen 12 tot 29 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 2 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de directeurs. Die beslissing wordt gemotiveerd door het feit dat Nadine Michiels, houder van een aggregatie voor het lager secundair onderwijs en leermeester bijzondere vakken in het onderwijs van de Franse Gemeenschap, niet voldoet aan alle inschrijvingsvoorwaarden voor die opleiding, beschreven in artikel 20, § 2, van dat decreet. De administratieve overheid merkt onder meer op dat die dame niet beschikt over het diploma van lager onderwijzer, dat een voorwaarde vormt om te worden benoemd in het bevorderingsambt van directeur van een lagere school in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs.

Nadine Michiels betwist die beslissing voor de Rechtbank van eerste aanleg te Hoei, die, bij vonnis van 2 april 2009, haar eisen afwijst. Het Hof van Beroep te Luik, waarvoor tegen die beslissing hoger beroep is ingesteld, merkt op dat Nadine Michiels, met haar vordering, het herstel eist van de schade die de Franse Gemeenschap haar zou hebben berokkend. Zij preciseert dat de aangevoerde fout zou voortvloeien uit het discriminerende karakter van de wetgeving van de Franse Gemeenschap die, vóór de inwerkingtreding van het decreet van de Franse Gemeenschap van 23 januari 2009 « houdende diverse bepalingen betreffende de erkenning van de beroepskwalificaties vereist voor de uitoefening van ambten in de inrichtingen voor gewoon en gespecialiseerd voorschools, lager en secundair onderwijs, kunstonderwijs, onderwijs voor sociale promotie en niet-universitair hoger onderwijs, kunstsecundair onderwijs met beperkt leerplan van de Franse Gemeenschap en de internaten die van deze inrichtingen afhangen, en in de psycho-medisch-sociale centra, betreffende het verlof voor sportactiviteiten en houdende diverse dringende maatregelen inzake onderwijs », de benoeming in het voormelde ambt van directeur van een lagere school afhankelijk maakte van het bezit van een diploma van lager onderwijzer, terwijl dat niet het geval was voor de benoeming in hetzelfde ambt in het onderwijs dat niet door de Franse Gemeenschap is ingericht. Het Hof van Beroep te Luik merkt ook op dat, zonder die benoemingsvoorwaarde, Nadine Michiels de voormelde « eerste opleiding » zou mogen hebben volgen en, indien zij voor de aan die opleiding verbonden proeven was geslaagd, had kunnen worden benoemd in het ambt van directeur van een lagere school waarvoor zij zich in 2010 kandidaat had gesteld. Het beslist, in die omstandigheden, aan het Hof de prejudiciële vraag te stellen die Nadine Michiels heeft voorgesteld en die hiervoor is weergegeven.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De Franse Gemeenschapsregering is in hoofdorde van mening dat de prejudiciële vraag niet ontvankelijk is.

Zij merkt in dat opzicht op dat die vraag niet aangeeft welke wetsbepalingen de regels bevatten die van toepassing zijn op de « personeelsleden van de andere onderwijsnetten » waarnaar daarin wordt verwezen en dat ze het niet mogelijk maakt te bepalen welke de categorieën van personen zijn wier situatie met elkaar moeten worden vergeleken teneinde zich uit te spreken over de naleving van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

A.1.2. Nadine Michiels antwoordt dat zowel de bewoordingen van de prejudiciële vraag als de motieven van de verwijzingsbeslissing het mogelijk maken die categorieën van personen te definiëren.

Zij is bovendien van mening dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

A.2. Nadine Michiels preciseert voorafgaandelijk dat het wel degelijk de oorspronkelijke versie van artikel 9, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 januari 1999 « betreffende de bevorderingsambten en de selectieambten » is die leidt tot het in het prejudiciële vraag aangeklaagde verschil in behandeling, en niet artikel 1, B, van het koninklijk besluit van 31 juli 1969 « tot vaststelling van de wervings- en selectieambten waarvan de personeelsleden van het rijksonderwijs titularis moeten zijn om benoemd te kunnen worden in een bevorderingsambt in de categorie van het bestuurs- en onderwijzend personeel der rijksonderwijsinrichtingen », opgeheven bij artikel 37 van dat decreet. Zij onderstreept in dat opzicht dat het de vervanging, van de in het geding zijnde decretale bepaling, bij artikel 92 van het decreet van 23 januari 2009 « houdende diverse bepalingen betreffende de erkenning van de beroepskwalificaties vereist voor de uitoefening van ambten in de inrichtingen voor gewoon en gespecialiseerd voorschools, lager en secundair onderwijs, kunstonderwijs, onderwijs voor sociale promotie en niet-universitair hoger onderwijs, kunstsecundair onderwijs met beperkt leerplan van de Franse Gemeenschap en de internaten die van deze inrichtingen afhangen, en in de psycho-medisch-sociale centra, betreffende het verlof voor sportactiviteiten en houdende diverse dringende maatregelen inzake onderwijs », is waarbij het bekritiseerde verschil in behandeling wordt opgeheven.

Nadine Michiels verklaart daarnaast het bestaan van dat verschil in behandeling af te leiden uit het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State van 9 oktober 2006 betreffende het voorontwerp van decreet

dat het decreet van 2 februari 2007 « tot vaststelling van het statuut van de directeurs » is geworden en uit de memorie van toelichting van het ontwerpdecreet dat het voormelde decreet van 23 januari 2009 is geworden.

A.3.1. In ondergeschikte orde is de Franse Gemeenschapsregering van mening dat de prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

Zij zet uiteen dat de situatie van een personeelslid van het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs dat zich kandidaat stelt voor het ambt van directeur van een lagere school, niet vergelijkbaar is met de situatie van een personeelslid van het gesubsidieerd onderwijs dat kandidaat is voor hetzelfde ambt, omdat de regels voor het bepalen van de bekwaamheidsbewijzen die door beide categorieën van kandidaten moeten worden voorgelegd, aan verschillende bekommernissen beantwoorden.

De Regering merkt in verband met het ambt van directeur van een lagere school in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs op dat artikel 9, tweede lid, van het decreet van 4 januari 1999 de voorwaarden voor de toegang tot dat ambt die eerder waren vastgesteld bij artikel 1, B, van het koninklijk besluit van 31 juli 1969, niet heeft gewijzigd. Zij onderstreept dat het gaat om werkelijke benoemingsvoorwaarden die worden opgelegd aan de werkgever, namelijk de Franse Gemeenschap.

De Regering zet vervolgens uiteen dat de regels in verband met de bekwaamheidsbewijzen van de kandidaten voor een ambt van directeur van een lagere school in de andere onderwijsnetten daarentegen in hoofdzaak voorwaarden vaststellen voor de subsidiëring van het betrokken onderwijs en dat de inrichtende machten vrij zijn om de personen te kiezen die zij het meest geschikt achten om dat ambt uit te oefenen. Verwijzend naar de artikelen 28 en 29 van de wet van 29 mei 1959 « tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving » preciseert de Regering dat een inrichtende macht van het gesubsidieerd onderwijs bijgevolg als directeur van een lagere school een kandidaat kan aanwijzen die niet beschikt over bekwaamheidsbewijzen die gelijkwaardig zijn aan die van zijn ambtsgenoot in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs, wanneer die inrichtende macht afziet van de financiering van diens wedde door die Gemeenschap. Zij onderstreept dat artikel 13 van het koninklijk besluit van 20 juni 1975 « betreffende de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen in het kleuter- en lager onderwijs », dat de « voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen » van de directeur van een lagere school van het gesubsidieerd onderwijs bepaalde, vóór de wijziging ervan bij artikel 104 van het decreet van 2 februari 2007, niet tot doel had de voorwaarden voor de toewijzing van dat ambt te regelen, maar wel de voorwaarden voor de toekenning van de « weddesubsidie » aan de inrichtende macht die die persoon heeft aangeworven. De Regering leidt hieruit af dat de bekwaamheidsbewijzen bedoeld in artikel 102 van het decreet van 2 februari 2007 – dat niet tot doel heeft de reglementering van de weddesubsidies te wijzigen - niet vereist zijn voor de toewijzing van het voormelde ambt van directeur, maar alleen voor de financiering van de wedde van die persoon door de Franse Gemeenschap.

A.3.2. Nadine Michiels antwoordt dat het gegeven dat de regels voor het bepalen van de vereiste bekwaamheidsbewijzen om toegang te hebben tot het ambt van directeur van een lagere school in het onderwijs dat niet door de Franse Gemeenschap is ingericht, ook regels inzake de subsidiëring van dat onderwijs zouden zijn, niet tot gevolg heeft dat de in de prejudiciële vraag beoogde categorieën van personen niet vergelijkbaar zijn.

Zij merkt ook op dat, ongeacht de wijze waarop de regels worden gekwalificeerd betreffende de bekwaamheidsbewijzen die vereist zijn voor het ambt van directeur van een lagere school in het onderwijs dat niet door de Franse Gemeenschap is ingericht, de voorwaarden inzake de toegang tot dat ambt minder strikt zijn dan die waarin de in het geding zijnde bepaling voorzag voor het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs.

A.4.1.1. Nadine Michiels merkt vervolgens op dat noch de parlementaire voorbereiding van het decreet van 4 januari 1999, noch die van het decreet van 2 februari 2007 het mogelijk maken de contouren te bepalen van het doel van het bekritiseerde verschil in behandeling. Zij voert aan dat de in het geding zijnde bepaling een regel overneemt die eerder was opgenomen in het koninklijk besluit van 31 juli 1969 en is van mening dat het aan de Franse Gemeenschapsregering staat bewijskrachtige documenten voor te leggen die toelaten het gewettigde doel waaraan dat verschil in behandeling zou beantwoorden, te begrijpen.

Uit een memorie van antwoord die de Franse Gemeenschap bij de Raad van State heeft ingediend - in antwoord op een beroep tot nietigverklaring van de weigering door de Franse Gemeenschap om Nadine Michiels aan te wijzen voor het uitoefenen van een ambt van directeur van een lagere school - leidt Nadine Michiels niettemin af dat de vereiste van het bezit van een diploma van lager onderwijzer die aan de basis ligt van het

bekritiseerde verschil in behandeling, met name tot doel zou hebben dat de directeur bekwaam zou zijn om voor een klas te staan. Zij is in dat opzicht van mening dat de specifieke kenmerken van de inrichtende macht van het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs of de specifieke kenmerken van dat onderwijs niet volstaan om uit te leggen waarom dat doel niet zou moeten worden nagestreefd in het gesubsidieerd onderwijs.

A.4.1.2. Nadine Michiels zet ook uiteen dat het verschil in behandeling niet redelijk kan worden verantwoord noch door de wil van de wetgever, kenbaar gemaakt bij de aanneming van het decreet van 2 februari 2007, om het decreet van 4 januari 1999 niet te wijzigen, noch door de specifieke kenmerken van de inrichtende macht van het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs of door de vermeende vereenvoudiging van de regels inzake de toewijzing van de betrekkingen van directeur uitgevoerd door het decreet van 2 februari 2007.

Zij voegt eraan toe dat, gelet op het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State van 9 oktober 2006, de wetgever het verschil in behandeling vóór 2009 had moeten opheffen door de omzetting van de richtlijn 89/48/EEG van 21 december 1988 « betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten ». Zij merkt op dat die richtlijn zonder onderscheid van toepassing is op alle onderwijsnetten.

Nadine Michiels vraagt zich daarnaast af waarom de Franse Gemeenschap de wedde financiert van directeurs van een lagere school van het gesubsidieerd onderwijs die niet in het bezit zijn van een diploma van lager onderwijzer, terwijl zij personen die niet over dat diploma beschikken weigerde te benoemen in een dergelijk ambt in het onderwijs dat zij zelf inricht.

Nadine Michiels is ten slotte van mening dat het onevenredige karakter van het verschil in behandeling als gevolg van de vereiste van een diploma van lager onderwijzer voortvloeit uit de ontstentenis van een definitie van een doel, uit het gegeven dat, wanneer het bestaat, dat doel ook moest worden nagestreefd in het onderwijs dat niet door de Franse Gemeenschap is ingericht en uit het feit dat de Franse Gemeenschap uiteindelijk heeft beslist de in het geding zijnde maatregel op te heffen.

A.4.2. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat, indien de in A.3.1 aangegeven categorieën van personen worden geacht vergelijkbaar te zijn, het verschil in behandeling niettemin redelijk verantwoord zou blijven door het gegeven dat het doel en de aard van de regels tot vaststelling van de bekwaamheidsbewijzen die vereist zijn voor de benoeming van een directeur van een lagere school in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs, verschillen van het doel en de aard van de regels met betrekking tot de bekwaamheidsbewijzen die vereist zijn voor de financiering van de wedden van de directeurs van een lagere school van de andere onderwijsnetten. Zij precificeert dat de eerste organisatieregels zijn, terwijl de tweede slechts subsidieregels zijn.

Zij merkt ook op dat, vóór de aanneming van het decreet van 2 februari 2007, zowel artikel 2 van het decreet van 1 februari 1993 « houdende het statuut van de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs » als artikel 2 van het decreet van 6 juni 1994 « tot vaststelling van de rechtspositie van de gesubsidieerde personeelsleden van het officieel gesubsidieerd onderwijs » reeds rekening hielden met de bekwaamheidsbewijzen bedoeld in artikel 12*bis* van de wet van 29 mei 1959.

Zij voegt eraan toe dat een bij een wetsbepaling ingevoerd verschil in behandeling redelijk kan worden verantwoord door andere elementen dan die welke worden vermeld in de parlementaire voorbereiding van die bepaling. Zij merkt ook op dat de afdeling wetgeving van de Raad van State geen opmerkingen heeft geformuleerd in verband de grondwettigheid van de in het geding zijnde bepaling en dat het door die instantie op 9 oktober 2006 gewezen advies betrekking heeft op een ander decreet en losstaat van het onderwerp van de prejudiciële vraag.

De Regering merkt ten slotte op dat het decreet van 23 januari 2009 in een andere context past en dat de prejudiciële vraag geen betrekking heeft op een eventuele niet-omzetting van de richtlijn 89/48/EEG.

- B -

B.1.1. Artikel 9, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 januari 1999 betreffende de bevorderingsambten en de selectieambten bepaalde aanvankelijk :

« Om benoemd te worden in het bevorderingsambt van directeur van een lagere school in het onderwijs van de Franse Gemeenschap, moeten de personeelsleden benoemd zijn in het wervingsambt van onderwijzer, leermeester zedenleer, leermeester bijzondere vakken of leermeester tweede taal en houder zijn van het diploma van onderwijzer ».

Die bepaling was alleen van toepassing op de leden van het onderwijspersoneel die hun ambt uitoefenden in de inrichtingen voor lager onderwijs ingericht door de Franse Gemeenschap (artikel 1).

B.1.2. Artikel 92, *b*), van het decreet van de Franse Gemeenschap van 23 januari 2009 « houdende diverse bepalingen betreffende de erkenning van de beroepskwalificaties vereist voor de uitoefening van ambten in de inrichtingen voor gewoon en gespecialiseerd voorschools, lager en secundair onderwijs, kunstonderwijs, onderwijs voor sociale promotie en niet-universitair hoger onderwijs, kunstsecundair onderwijs met beperkt leerplan van de Franse Gemeenschap en de internaten die van deze inrichtingen afhangen, en in de psycho-medisch-sociale centra, betreffende het verlof voor sportactiviteiten en houdende diverse dringende maatregelen inzake onderwijs » heeft artikel 9, tweede lid, van het decreet van 4 januari 1999 als volgt vervangen :

« Om benoemd te worden tot het bevorderingsambt van directeur van de lagere school in het onderwijs van de Franse Gemeenschap moeten de personeelsleden :

1° Benoemd worden tot het wervingsambt van leraar lager onderwijs of leraar lager onderwijs belast met onderdompeling, van meester zedenleer, van meeste[r] bijzondere vakken of van meester tweede taal;

2° Houder zijn van een vereist bekwaamheidsbewijs voor de uitoefening van een wervingsambt bedoeld in 1° ».

Artikel 92, *b*), van het decreet van 23 januari 2009 is in werking getreden op 1 februari 2009 (artikel 111 van dat decreet).

B.2.1. Uit artikel 33 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 2 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de directeurs, in samenhang gelezen met de artikelen 1 en 2, § 1, 1°, van hetzelfde decreet, blijkt dat, zowel in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs als in het door die Gemeenschap gesubsidieerde onderwijs, een persoon in principe pas na een « stage van directeur » in vast verband kan worden benoemd of aangeworven in het bevorderingsambt van directeur van een lagere school.

B.2.2. Artikel 57, eerste lid, 3°, van het decreet van 2 februari 2007 bepaalt :

« Niemand kan tot de stage worden toegelaten in het bevorderingsambt van directeur, als hij, op het ogenblik van de toelating tot de stage, niet voldoet aan de volgende voorwaarden :

[...]

3° in vast verband één of meer ambten uitoefenen die toegang geven tot het toe te kennen ambt van directeur en houder zijn van een bekwaamheidsbewijs overeenkomstig artikel 102 van dit decreet;

[...] ».

Artikel 80, eerste lid, 3°, van hetzelfde decreet bepaalt :

« Niemand kan tot de stage worden toegelaten in het bevorderingsambt van directeur indien hij niet op het ogenblik van de toelating tot de stage aan de volgende voorwaarden voldoet :

[...]

3° één of meer ambten, in vast verband, uitoefenen die toegang geven tot het toe te kennen ambt van directeur en houder zijn van een bekwaamheidsbewijs overeenkomstig artikel 102 van dit decreet;

[...] ».

Beide bepalingen maken respectievelijk deel uit van hoofdstuk II (« Het gesubsidieerd officieel onderwijs ») en van hoofdstuk III (« Het gesubsidieerd vrij onderwijs ») van titel III (« Bepalingen die specifiek zijn voor elk net ») van dat decreet. Zij zijn in werking getreden op 1 september 2007 (artikel 141 van het decreet van 2 februari 2007).

B.2.3. Artikel 102 van het decreet van 2 februari 2007 bepaalt :

« De bekwaamheidsbewijzen en de ambten bedoeld in artikel 57, eerste lid, 3°, [...] van het voornoemde decreet [...], voor het bevorderingsambt opgenomen in kolom 1 van de hiernavolgende tabel (zie tabel II) zijn deze die opgenomen zijn naast het bovenvermelde ambt in de kolommen 2 en 3 van dezelfde tabel.

De bekwaamheidsbewijzen en de ambten bedoeld in artikel 80, eerste lid, 3°, [...] van het voornoemde decreet [...], voor het bevorderingsambt opgenomen in kolom 1 van de hiernavolgende tabel (zie tabel II), zijn deze die opgenomen zijn naast het bovenvermelde ambt in de kolommen 2 en 3 in dezelfde tabel ».

In verband met het ambt van directeur van een lagere school zag die tabel II, vóór de wijziging ervan bij artikel 107 van het decreet van 23 januari 2009, eruit als volgt :

<i>1. Bevorderingsambt</i>	<i>2. Uitgeoefend(e) ambt(en)</i>	<i>3. Bekwaamheidsbewijs (zen)</i>
[...]	[...]	[...]
Directeur van een lagere school	a) Onderwijzer b) Leermeester bijzondere vakken (lichamelijke opvoeding, tweede taal, zedenleer, godsdienst)	a) Diploma van onderwijzer of GLSO b) Diploma van onderwijzer of GLSO Voor zover het gaat om een vereist bekwaamheidsbewijs of een voldoende bekwaamheidsbewijs van groep A voor één van de ambten bedoeld in kolom 2
[...]	[...]	[...]

Het voormelde artikel 102 en de hiervoor weergegeven tabel zijn in werking getreden op 1 september 2007 (artikel 141 van het decreet van 2 februari 2007).

Artikel 107 van het decreet van 23 januari 2009, dat die tabel wijzigt, is in werking getreden op 1 februari 2009 (artikel 111 van dat decreet).

Uit artikel 100 van het decreet van 2 februari 2007 kan worden afgeleid dat de in die tabel gebruikte afkorting « GLSO » ofwel de titel van « bachelor – geaggregeerde van het lager secundair onderwijs », ofwel het « diploma van geaggregeerde van het lager secundair onderwijs » beoogt.

B.3. Uit de motieven van de verwijzingsbeslissing, gelezen in het licht van de voormelde decreetsbepalingen, blijkt dat het Hof wordt verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van artikel 9, tweede lid, van het decreet van 4 januari 1999, in zoverre het tussen 1 september 2007 en 31 januari 2009 een verschil in behandeling tot stand bracht tussen twee categorieën van leden van het onderwijzend personeel die in het bezit waren van een aggregatie van het lager secundair onderwijs (GLSO) zonder houder te zijn van een diploma van lager onderwijzer : enerzijds, diegenen die lid zijn van het onderwijs van de Franse Gemeenschap en, anderzijds, diegenen die lid zijn van het gesubsidieerd officieel onderwijs of van het gesubsidieerd vrij onderwijs.

De in het geding zijnde bepaling ontzegde de eerstgenoemden het recht om in vast verband te worden benoemd in het ambt van directeur van een lagere school, terwijl de laatstgenoemden in een dergelijk ambt in vast verband konden worden benoemd of aangeworven.

B.4. De in het geding zijnde bepaling neemt een regel over uit een eerdere verordenende bepaling (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 1998-1999, nr. 274/1, pp. 3-6), namelijk artikel 1, B, van het koninklijk besluit van 31 juli 1969 « tot vaststelling van de wervings- en selectieambten waarvan de personeelsleden van het rijksonderwijs titularis moeten zijn om benoemd te kunnen worden in een bevorderingsambt in de categorie van het bestuurs- en onderwijzend personeel der rijksonderwijsinrichtingen », zoals het was vervangen bij artikel 6, 1°, van het besluit van de Franse Gemeenschapsregering van 24 oktober 1996 « tot wijziging van diverse besluiten betreffende de rangschikking en de bepaling van diverse ambten in het basisonderwijs ».

B.5.1. De rol van de directeur van een lagere school is dezelfde in alle scholen, ongeacht het onderwijsnet waaronder die school ressorteert (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2006-2007, nr. 339/1, p. 8; *ibid.*, nr. 339/3, p. 7).

De basisopleiding van een lid van het onderwijzend personeel dat directeur van een dergelijke school wordt, heeft hem niet voorbereid op de uitoefening van dat ambt, dat een « nieuw beroep » vormt (*ibid.*, nr. 339/1, pp. 7 en 9; *ibid.*, nr. 339/3, pp. 6 en 8) dat « volledig verschilt van dat van onderwijzer » (*ibid.*, nr. 339/1, p. 20). Het is met name om die reden dat het decreet van 2 februari 2007 bepaalt dat het personeelslid, alvorens in vast verband te

worden benoemd of aangeworven in dat ambt, in principe een « eerste opleiding » - waarvan het niveau identiek is voor elk onderwijsnet – moet volgen en een « stage van directeur » moet doen (*ibid.*, nr. 339/1, pp. 7-9; *ibid.*, nr. 339/3, p. 7). Die opleiding strekt ertoe « de directeur [...] de mogelijkheid te verschaffen om de bevoegdheden te verwerven die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van [zijn] opdrachten » (artikel 12 van het decreet van 2 februari 2007) en hem in dat verband de beste troeven in handen te geven (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2006-2007, nr. 339/1, p. 17; *ibid.*, nr. 339/3, p. 8), terwijl de stage de Franse Gemeenschapsregering of de inrichtende macht toelaat « zich ervan te vergewissen dat de aangewezen persoon volkomen beantwoordt aan het profiel van het ambt » (*ibid.*, nr. 339/1, p. 10).

B.5.2.1. Het decreet van 2 februari 2007 strekt eveneens ertoe « de voorwaarden inzake de toegang tot het ambt van directeur tussen de netten uniform te maken » (*ibid.*, nr. 339/1, pp. 8 en 11; *ibid.*, nr. 339/3, p. 7).

Titel IV ervan (« De toegang tot de selectieambten en de bevorderingsambten in het gesubsidieerd onderwijs »), waarvan het in B.2.3 aangehaalde artikel 102 deel uitmaakt, beoogt de invoering van « een duidelijke regeling inzake de voorwaarden voor de toegang tot de [...] bevorderingsambten in het gesubsidieerd onderwijs, volgens een mechanisme dat vergelijkbaar is met hetwelk bestaat in het onderwijs van de Gemeenschap » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2006-2007, nr. 339/1, p. 14).

B.5.2.2. De afdeling wetgeving van de Raad van State, die verzocht werd advies uit te brengen over het voorontwerp van decreet dat aan de oorsprong ligt van het decreet van 2 februari 2007, merkte in verband met die titel IV op dat de in het geding zijnde bepaling alleen van toepassing bleef op het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs, zodat een verschil in behandeling bestond tussen, enerzijds, de personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en, anderzijds, de personeelsleden van het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs (*ibid.*, p. 159).

Zij voegde eraan toe :

« Immers, zoals de Raad van State herhaaldelijk eraan heeft herinnerd, strekt de vaststelling ‘ op uniforme wijze voor alle onderwijsnetten en voor alle personeelsleden die

door de Staat worden bezoldigd of gesubsidieerd, (van) de bekwaamheidsbewijzen die vereist zijn voor de uitoefening van de verschillende ambten en, bij gebrek aan houders van de vereiste bekwaamheidsbewijzen, (van) de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen (bedoeld in artikel 12*bis*, § 2, eerste lid, van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, ingevoegd bij de wet van 11 juli 1973), ertoe de gelijkheid onder de personeelsleden te waarborgen zoals bedoeld in artikel 24, § 4, van de Grondwet '.

Om een einde te maken aan elke discriminatie onder de personeelsleden volgens het net waartoe zij behoren, dient het toepassingsgebied van titel IV van het voorontwerp van decreet te worden uitgebreid tot de selectie- en bevorderingsambten in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs » (*ibid.*, pp. 159-160).

B.5.2.3. In de memorie van toelichting van het ontwerpdecreet dat aan de oorsprong ligt van het decreet van 2 februari 2007 reageerde de Regering op die opmerking als volgt :

« [...] er dient te worden herinnerd aan de thans bestaande verschillen tussen de onderwijsnetten, met name op het vlak van de bekwaamheidsbewijzen. De voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen zijn immers niet van toepassing in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs. De opmerking van de Raad van State zal derhalve pas opnieuw kunnen worden behandeld in het kader van de volgende hervorming van de bekwaamheidsbewijzen en ambten. In de huidige tekst is niettemin een vooruitgang gemaakt, met hetzelfde doel als hetwelk de Raad van State heeft opgemerkt : voor het net ' Franse Gemeenschap ' wordt het bekwaamheidsbewijs dat is vereist om toegang te hebben tot een bevorderings- of selectieambt uitgebreid tot het bekwaamheidsbewijs dat vereist is voor één van de aanwervingsambten die toegang verlenen tot het ambt in kwestie, hetgeen in het algemeen overeenstemt met de ' voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen A ' van het gesubsidieerd onderwijs » (*ibid.*, p. 14).

De afschaffing van het door de afdeling wetgeving van de Raad van State bekritiseerde verschil in behandeling werd uitgesteld tot later, teneinde het mogelijk te maken dat het « debat over de bekwaamheidsbewijzen en ambten [...] zich losmaakt van die verschillen geërfd uit het verleden » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2006-2007, nr. 339/3, p. 15).

B.5.3. Artikel 12*bis*, § 2, van de wet van 29 mei 1959 « tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving », ingevoegd bij artikel 4 van de wet van 11 juli 1973 « houdende wijziging van de wet van 29 mei 1959 betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal-, technisch, kunst- en buitengewoon onderwijs », vervolgens gewijzigd bij artikel 20 van het decreet van 27 oktober 1994 « tot regeling van het overleg in het secundair onderwijs », bepaalt :

« Door een in Ministerraad overlegd besluit na raadpleging van de algemene raad opgericht bij decreet van 27 oktober 1994 voor het secundair onderwijs bepaalt de Koning op eenvormige wijze voor alle onderwijsnetten en voor alle personeelsleden die door het Rijk bezoldigd of gesubsidieerd worden, de voor de verschillende ambten vereiste bekwaamheidsvereisten en, bij gebrek aan houders van de vereiste bekwaamheidsbewijzen, de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen alsmede, voor elk type van vrij onderwijs, de gelijkwaardigheid van bepaalde bekwaamheidsbewijzen van godsdienstige of ideologische aard met de vereiste of de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen.

In geval van tekort, bewezen op de wijze bepaald door de Koning, aan kandidaten houder van de vereiste, voldoende geachte of gelijkwaardig geachte bekwaamheidsbewijzen, mag een kandidaat die andere bekwaamheidsbewijzen bezit tijdelijk aangeworven worden. Deze aanwerving wordt beperkt tot de duur van het lopend schooljaar. Indien het tekort voortduurt, kan de aanwerving jaarlijks hernieuwd worden, zonder tot een vaste benoeming te kunnen leiden ».

Artikel 24, § 4, van de Grondwet bepaalt :

« Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoordt ».

Die bepaling bevestigt op het gebied van het onderwijs opnieuw het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat vervat is in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.5.4. In haar reactie op het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State betwist de Franse Gemeenschapsregering niet de noodzaak om een einde te maken aan het verschil in behandeling dat wegens het discriminerende karakter ervan in de prejudiciële vraag wordt bekritiseerd.

Bovendien voorziet artikel 12*bis*, § 2, van de wet van 29 mei 1959 in de « toepassing » van de « voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen » voor alle « onderwijsnetten ». De verwijzing die de Regering maakt naar de « vooruitgang », blijkt overigens te bevestigen dat een dergelijk bekwaamheidsbewijs zou kunnen worden « toegepast » in het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs.

Ongeacht de draagwijdte van die « vooruitgang » maakte die het een lid van het onderwijzend personeel van het onderwijs van de Franse Gemeenschap dat in het bezit was van een aggregatie voor het lager secundair onderwijs (GLSO) zonder houder te zijn van een

diploma van lager onderwijzer, niet mogelijk om in vast verband te worden benoemd in het ambt van directeur van een lagere school.

B.5.5. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat het in B.3 omschreven verschil in behandeling niet redelijk verantwoord is.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 9, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 4 januari 1999 betreffende de bevorderingsambten en de selectieambten, zoals het van toepassing was tussen 1 september 2007 en 31 januari 2009, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 8 december 2011.

De griffier,

De Voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse